

Skolverket

Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar

April 2011

Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar

April 2011

Årligen kommer ett stort antal barn och ungdomar utan medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare till Sverige för att söka asyl, så kallade ensamkommande barn. Deras levnadsöden och bakgrund varierar men gemensamt för dem alla är att de befinner sig i en utsatt situation. Det är därför ett viktigt gemensamt ansvar för de berörda myndigheterna att mottagandet av barnen och prövningen av deras ärenden ges hög prioritet. Den här foldern beskriver kortfattat vilket ansvar olika myndigheter har för ensamkommande barn och ungdomar i Sverige.

Lagändring för barnens bästa

Från den 1 juli 2006 gäller lagändringar i syfte att förbättra mottagandet av ensamkommande barn. Initiativet till lagändringarna togs efter ett samarbete med många delaktiga aktörer, bland dem Migrationsverket, f.d. Integrationsverket, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting och frivilligorganisationer som exempelvis Rädda Barnen.

I korthet innebär ändringarna att boendet för ensamkommande barn ska tillhandahållas av kommuner. Motiven till detta är att den kompetens, erfarenhet och det

stöd som krävs för att möta barn i utsatta situationer finns inom kommunernas socialtjänst. Beredskapen och kompetensen att ta emot barnen kan därigenom koncentreras till de kommuner som träffar överenskommelse med Migrationsverket om mottagande.

Från den 1 januari 2011 företräder länsstyrelserna staten vid förhandlingarna med kommunerna om tillhandahållande av platser för ensamkommande barn och ungdomar.

Vilka är ensamkommande barn?

Ett ensamkommande barn är en person som är under 18 år och som vid ankomsten till Sverige är skild från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som

får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare.¹

Kommunernas ansvar

Genom lagändringen har ansvarsfördelningen mellan stat och kommun renodlats. Vidare har det förtydligats vilken kommun som ska anses vara barnets vistelsekommun och därmed ha ansvaret för barnets boende och för att barnet får det stöd och den hjälp som föreskrivs i socialtjänstlagen (SoL).

Vistelsekommun vid barnets ankomst

När ett ensamkommande asylsökande barn anländer till Sverige erbjuds barnet ett tillfälligt boende i den kommun där det ger sig tillkänna för svensk myndighet (ex. Migrationsverket, socialtjänst eller polismyndighet). Den kommunen blir alltså s.k. ankomstkommun och är bland annat ansvarig för att tillhandahålla boende för det barnet i avvaktan på att Migrationsverket kan anvisa henne eller honom vidare till en anvisningskommun. Samtliga Sveriges kommuner kan därmed bli en s.k. ankomstkommun. Myndigheter och deras anställda är enligt lag² skyldiga att meddela socialnämnden om de får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Ett ensamkommande barn befinner sig i en sådan utsatt

situation att en anmälan ska göras.³ En anmälan ska göras till den kommun där barnet vistas. Socialnämnden i den kommunen bedömer om den behöver ingripa för att ge barnet skydd eller stöd.

Den kommun där barnet vistas ansvarar för att utreda och göra en bedömning av barnets behov av bistånd till dess Migrationsverket har anvisat henne eller honom till en kommun med vilken det finns en överenskommelse. Ansvaret för att pröva behoven påverkas inte av vistelsetidens längd. Omfattningen av det bistånd en vistelsekommun kan ha skyldighet att ge kan däremot påverkas av den tid och under vilka förhållanden som barnet vistas där.

Migrationsverket ansvarar för att barnet så snart det är möjligt anvisas till en kommun, huvudsakligen en kommun med vilken verket tecknat en överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn och ungdomar.

Vistelsekommun efter anvisning

När Migrationsverket har anvisat en kommun för barnet anses hon eller han vistas i den kommunen i enlighet med socialtjänstlagens vistelsebegrepp.⁴ Som huvudregel

¹ 1 § Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m. fl.

² 14 kap 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Se vidare Anmälningskyldighet om missförhållanden som rör barn, Socialstyrelsen, 2004

³ 14 kap 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Se vidare Anmälningskyldighet om missförhållanden som rör barn, Socialstyrelsen, 2004

⁴ 3 § andra stycket lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)

gäller att Migrationsverket ska anvisa en kommun med överenskommelse om mottagande av asylsökande ensamkommande barn. Om det finns särskilda skäl kan man frånga huvudregeln och anvisa en kommun som inte har en överenskommelse med Migrationsverket. Sådana särskilda skäl kan t.ex. vara att barnet har en anhörig i en sådan kommun.⁵

Den anvisade vistelsekommunen ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som föreskrivs i socialtjänstlagen. Kommunen ska till exempel:

- utreda barnets behov och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende. Detta innebär också att utreda om en familj, t.ex. en anhörig, är lämplig och har förutsättningar att ta emot barnet⁶
- utse en god man. Ansökan till överförmyndaren får göras av Migrationsverket och socialnämnden⁷
- se till att barnet får tillgång till skolundervisning.⁸

Efter att Migrationsverket beviljat ett asylsökande ensamkommande barn uppehållstillstånd ansvarar vistelsekommunen för fortsatta insatser under barnets uppväxt samt för etableringen i samhället.

Boendet

Socialnämnden i kommunen ansvarar för att utreda barnets behov och besluta om lämpligt boende. Boendet kan vara ett hem för

vård eller boende eller ett familjehem. De bestämmelser som gäller för dessa typer av boenden i SoL och socialtjänstförordningen (2001:937) samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) är tillämpliga.

Vid brist på boendeplatser

Vid hög inströmning av ensamkommande barn kan det uppstå brist på platser för de ensamkommande barnen i kommuner med överenskommelser om boendeplatser. Barnen blir då i stället kvar i den kommun där de först gav sitt behov till kända för myndigheterna. Den kommun där barnet vistas får då utreda barnets behov av stöd enligt socialtjänstlagen samt besluta om lämpligt boende för barnet⁹ och förordna god man vilket ska göras så snart som möjligt.¹⁰ Skola och annan s.k. utvecklande verksamhet är av stor betydelse oavsett om barnen får stanna i Sverige eller ska återvända till hemlandet.

Socialnämnden är skyldig att slutföra en utredning om nämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd även om barnet byter vistelsekommun. Det gäller dock inte om den nya vistelsekommunen samtycker till att ta över utredningen eller om ärendet annars flyttas över.¹¹ Om berörda kommuner inte kan komma överens om överflyttning kan socialnämnden ansöka om detta hos Socialstyrelsen.¹²

---

⁵ 3 § LMA samt prop. 2005/06:46 s 57 Regeringen har tillsatt en utredning för att se om det som innefattas i begreppet särskilda skäl kan utvidgas

⁶ 11 kap. 1 § och 6 kap. 6 § SoL

⁷ 3 § lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn. Se vidare Socialstyrelsens meddelandeblad Stärkt skydd för ensamkommande barn, juli 2005.

⁸ 4 § förordning (2001:976) om utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg för asylsökande m.fl.

⁹ 2 kap. 2 § SoL

¹⁰ 3 § lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn. Se vidare Socialstyrelsens meddelandeblad Stärkt skydd för ensamkommande barn, juli 2005.

¹¹ 11 kap. 4 § SoL

¹² 16 kap. 1 § SoL

Skolgång¹³

Det är den kommun som barnet vistas i som ansvarar för att barnet får utbildning i förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg.¹⁴ Asylsökande barn har dock inte skolplikt.¹⁵ Rätten till utbildning i gymnasieskola eller grundsärskola gäller endast om den påbörjas innan barnet fyllt 18 år.¹⁶ Rätten till utbildning gäller även om ett beslut om avvisning eller utvisning har meddelats. Det gäller fram till dess att barnet eller ungdomen lämnar landet.¹⁷

Elevens rätt till kunskap i alla ämnen

Att kartlägga och bedöma ensamkommande elevers tidigare kunskaper är en förutsättning för deras rättsäkerhet och kontinuitet i utbildningen. Ensamkommande barn ska som alla andra få den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹⁸ Skolan ansvarar för att alla elever får en individuellt anpassad undervisning och att deras utveckling planeras och följs noga genom hela skoltiden. Det är viktigt att betona att individualisering inte är liktydigt med individuellt eller enskilt arbete. Utveckling och lärande sker till stor del i samspel och kommunikation med andra.¹⁹

Personalen har skyldighet att anmäla till rektorn om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de lägsta kunskapskraven.

I vissa fall kan en utredning göras relativt enkelt och snabbt av den som har mest kontakt med eleven.²⁰ Om en utredning visar att eleven behöver särskilt stöd ska ett åtgärdsprogram upprättas.²¹ Studiehjälpling på modersmål och anpassad studiegång är exempel på åtgärder som skolan kan vidta. Åtgärdsprogrammet kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Om ensamkommande ungdomar inte är behöriga till gymnasieskolans nationella program kan de gå kvar i grundskolan under två år för att på så sätt slutföra utbildningen.²²

Efterforskning av familjemedlemmar

Under tiden ett ensamkommande barn är asylsökande har Migrationsverket en skyldighet att så snart som möjligt försöka hitta familjemedlemmar till barnet.²³ Om barnet får uppehållstillstånd anses socialnämnden ha en skyldighet att efterforska var barnets familjemedlemmar finns. Detta följer av den bestämmelse i socialtjänstlagen som stadgar att vården bör utformas så att den främjar barnets samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.²⁴

Denna uppdelning av ansvaret för att efterforska familjemedlemmar mellan olika myndigheter innebär att det kan finnas fördelar med ett samarbete mellan socialnämnden och Migrationsverket. Det är dock viktigt att man är uppmärksam på vilka sekretessbestämmelser som gäller för respektive myndighet.

¹³ Texten bygger på bestämmelser i skollagen (2010:800) som trädde ikraft den 1 augusti 2010 och ska tillämpas på utbildning och annan verksamhet från och med den 1 juli 2011.

¹⁴ 8 kap. 12 §, 9 kap. 12 §, 10 kap 24 §, 11 kap. 24 §, 14 kap 11 §, 16 kap. 42 §, 17 kap. 16 § 19 kap.12 §, 25 kap. 2- 5 §§ skollagen. I 29 kap. 2 § skollagen regleras vem som anses vara bosatt i Sverige.

¹⁵ 7 kap. 2 § skollagen.

¹⁶ 29 kap. 3 § skollagen.

¹⁷ 29 kap. 4 § skollagen.

¹⁸ 3 kap. 3 § skollagen

¹⁹ Skolverkets Allmänna råd med kommentarer Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen s.11

²⁰ Skolverkets Allmänna råd med kommentarer För arbete med åtgärdsprogram s.13

²¹ 3 kap 8 § skollagen (2010:800)

²² 7 kap.15§ skollagen (2010:800)

²³ 2 d § förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl., FMA

²⁴ 6 kap. 1 § tredje stycket SoL.

Den gode mannens roll

Varje ensamkommande asylsökande barn har rätt att få en god man som kan företräda det i Sverige. Det är överförmyndaren i den kommun barnet vistas i (= befinner sig i) som är den myndighet som förordnar en god man. Ansökan om god man får göras av Migrationsverket och socialnämnden. Överförmyndaren får också själv ta upp frågan. Utgångspunkten bör vara att inget barn ska behöva stå utan ställföreträdare under sin tid i Sverige²⁵.

Förordnande av god man ska göras så snart som möjligt.²⁶ Den gode mannen träder in i både vårdnadshavarens och förmyndarens (oftast föräldrars) ställe och ska därmed ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Det ligger däremot inte i gode mannens uppgift att sköta den dagliga omvårdningen och tillsynen av barnet. Inte heller har gode mannen någon försörjningsplikt gentemot barnet. Då det gäller att företräda barnet vid den rättsliga prövningen av asylfrågan är det en uppgift för det offentliga biträdet, inte för den gode mannen.

Den gode mannen har alltså både rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga. Det betyder t.ex. att det är den gode mannen som har det avgörande inflytandet över frågan om barnets boende²⁷, bestämmer hur barnets tillgångar ska användas, vilken skola barnet ska gå i osv.

Godmanskapet upphör med automatik då barnet fyller 18 år och blir myndigt.

Den särskilt förordnade vårdnadshavarens roll

Om barnet får uppehållstillstånd i Sverige, antingen permanent eller tidsbegränsat, ska socialnämnden i den kommun där barnet vistas (= där barnet befinner sig) väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare hos tingsrätten.²⁸ Om barnet inom kort (ett par månader) efter beviljat tillstånd blir myndigt kan den gode mannen kvarstå till myndighetsdagen.

Överförmyndaren är skyldig att göra socialnämnden uppmärksam på att det finns förutsättningar för att utse särskilt förordnad vårdnadshavare. Socialnämnden ska emellertid även utan föregående anmälan av överförmyndaren, om nämnden fått information på andra vägar, väcka sådan talan eller anmäla behovet hos rätten. Den gode mannen kan t.ex. ha tagit kontakt med nämnden och informerat om att barnet får uppehållstillstånd.

Då barnet får uppehållstillstånd kommer ställföreträdarens (den särskilt förordnade vårdnadshavarens) arbete mera att inriktas på den dagliga omsorgen och den långsiktiga planeringen för barnets framtid än de frågor som kan uppkomma i anslutning till barnets ankomst till Sverige och dess inledande vistelse här.²⁹

---

²⁵ Prop. 2004/05:136 s. 25

²⁶ 3 § lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn

²⁷ Kammarrätten i Göteborg mål nr 1925 06

---

²⁸ 10 § lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn

²⁹ Prop. 2004/05:136 s 39 ff.

Länstyrelsens ansvar

Länstyrelsen har från och med den 1 januari 2011 ett utvidgat uppdrag att förhandla lokalt och regionalt med kommuner, kommunalförbund och andra berörda aktörer om mottagande av ensamkommande barn. Det innebär att länsstyrelsen ansvarar både för nyförhandlingar och omförhandlingar med kommuner om mottagande av ensamkommande barn och ungdomar.

Länstyrelsen ska verka för att det finns beredskap och kapacitet att ta emot asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn som har beviljats uppehållstillstånd i kommunerna. Länsstyrelsens roll är att samordna statens insatser inom länen genom samverkan med andra myndigheter och organisationer. Länsstyrelsen arbetar för en effektiv

och snabb etablering av alla nyanlända inklusive de ensamkommande barnen. För att uppnå målet krävs samverkan och samordning mellan statliga myndigheter, kommuner, näringsliv och ideella organisationer. I länsstyrelsens uppdrag ska särskild hänsyn tas till barns bästa i beslut och andra åtgärder. Länsstyrelserna ska:

- förhandla med kommunerna om mottagande av ensamkommande barn och ungdomar
- verka för att det finns god beredskap och kapacitet i länen för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar
- utveckla samverkan mellan kommuner och myndigheter i länen.

Landstingets ansvar

Sedan 2008 är landstingets ansvar för ensamkommande barn reglerat i lag.³⁰ Asylsökande barn har rätt till hälso-, tand- och sjukvård på samma villkor som andra barn i det svenska samhället. Landstingen ansvarar för att ge barnen den vård de behöver, såväl den psykiska som den fysiska.³¹

Landstingen får ersättning av staten för att ge barnen den vård de behöver. Efter fyllda 18 år bedöms dessa barn om de fortfarande är asylsökande, som vuxna. Landstingen ska erbjuda vuxna asylsökande vård som inte kan anstå, mödravård, vård vid abort och preventivmedelsrådgivning.

Socialstyrelsens ansvar

Socialstyrelsen är en statlig förvaltningsmyndighet under Socialdepartementet. Myndigheten har i uppdrag att verka för god hälsa och social välfärd samt omsorg och vård av hög kvalitet på lika villkor för

hela befolkningen. Detta gör Socialstyrelsen bl.a. genom att följa upp, analysera och utvärdera utvecklingen i vård och omsorg. Socialstyrelsen tar också fram kunskap för att styra och vägleda verksamheter inom

³⁰ 5-6 §§ lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård till asylsökande m.fl.

³¹ Lag 2008:334 om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

vården och omsorgen. Det görs med hjälp av riktlinjer, vägledningar och andra rekommendationer för hur man ska arbeta.

Myndigheten styr även verksamheterna genom att utfärda regler, d.v.s. föreskrifter (bindande regler) och allmänna råd (starka rekommendationer). Mottagandet av ensamkommande barn omfattas i de flesta avseenden av samma lagar och regler som de som gäller för andra barn i vård och omsorg, därför är Socialstyrelsens publikationer ofta tillämpliga även för mottagandet av ensamkommande barn.

En annan viktig uppgift för Socialstyrelsen är att granska att vård och omsorg drivs enligt lagar och regler samt att påtala brister i säkerheten för patienter, brukare och klienter. Den 1 januari 2010 övertog Socialstyrelsen ansvaret för den operativa tillsynen över socialtjänsten och viss tillståndsprovning från länsstyrelserna. Det innebär bl.a. att Socialstyrelsen prövar frågor om tillstånd för enskilt drivna hem för vård eller boenden för ensamkommande barn samt utövar tillsyn över dem.

Migrationsverkets ansvar

Migrationsverkets ansvar gentemot asylsökande ensamkommande barn och ungdomar innebär att Migrationsverket ska:

- ta emot och pröva ansökan om asyl varvid barnet får ett offentligt biträde förordnat
- i förekommande fall göra åldersbedömningar
- efterforska barnens vårdnadshavare³²
- handlägga ärenden om ekonomiskt bistånd till barnen
- arbeta med återvändande för de barn som inte får uppehållstillstånd.

I verkets uppdrag ligger också att:

- ställa prognoser och planera för behovet av mottagningsplatser för asylsökande ensamkommande barn och ungdomar
- teckna överenskommelser med kommunerna om mottagande av
  - ensamkommande barn som söker asyl
  - ensamkommande barn med uppehållstillstånd

- anvisa kommun för boende
- fatta beslut om statliga ersättningar till kommuner
- lämna uppgifter om barnet till berört landsting för att barnet ska kallas till hälsoundersökning.³³

Vad innebär en överenskommelse med Migrationsverket?

Migrationsverket har i uppdrag att, efter länsstyrelsens förhandlande med kommunerna, teckna överenskommelser med kommunerna om mottagande av ensamkommande barn. Det gäller mottagande såväl under asylprövningen inklusive tiden för verkställighet för de som fått avslag i sitt asylärende som tiden efter för de barn som fått uppehållstillstånd. Avsikten med överenskommelserna är att säkerställa att det finns boendeplatser som motsvarar behovet för de ensamkommande barn som kommer till Sverige så att de får ett bra mottagande. En överenskommelse innebär att kommunen åtar sig att ordna ett organiserat mottagande och boende för barnen.

³² 2 d § Förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.

³³ 2 § Förordning (2008:347) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

För att skapa kontinuitet och trygghet för de barn som beviljas uppehållstillstånd är det angeläget att de får bo kvar i den anvisade kommunen. När det gäller barnens introduktion etc. hänvisas till kommunernas överenskommelser om flyktingmottagande.

Kommuner som tecknar överenskommelser med Migrationsverket kan få särskild ersättning för detta. Läs mer under rubriken *Ersättningar*.

Det finns några olika överenskommelser avseende ensamkommande barn:³⁴

Överenskommelse om tillfälligt mottagande av ensamkommande barn

I direkt anslutning till barnets ankomst behövs ofta ett tillfälligt boende till dess Migrationsverket kan anvisa en kommun för barnet.

Ensamkommande barn som kommer till Sverige ger sig huvudsakligen till känna för svenska myndigheter vid Migrationsverkets ansökningsenheter eller kontor med ansökningsfunktioner för asylsökande. Dessa finns för närvarande i Gävle, Malmö, Mölndal, Norrköping, Sigtuna, Skellefteå, Solna, Umeå och Örebro.

Migrationsverket erbjuder dessa kommuner möjligheten att teckna en överenskommelse om tillfälligt mottagande av ensamkommande barn.

Överenskommelsen innebär att kommunen anordnar ett tillfälligt boende i avvaktan på att Migrationsverket kan anvisa³⁵ en kommun för boende (se nedan). När Migrationsverket anvisat en kommun ska barnet anses vistas i den anvisade kommunen i den mening som avses i SoL.³⁶

Överenskommelse om mottagande av asylsökande ensamkommande barn

Migrationsverket erbjuder kommuner att teckna överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn till vilka verket kan anvisa ensamkommande barn.

En kommun som tecknat en sådan överenskommelse kan även teckna en överenskommelse om tillhandahållande av ett visst antal platser³⁷ i exempelvis ett gruppboende för asylsökande ensamkommande barn.

En överenskommelse om platser innebär i praktiken en genomströmning av barn där flera barn kan anvisas till kommunens asylplatser vartefter tidigare anvisat barn erhållit uppehållstillstånd eller lämnat platsen vid ett avslag. Detta innebär att en kommun kan komma att få fler barn i sitt omhändertagande än man har antal platser i överenskommelsen eftersom även barn som erhållit uppehållstillstånd fortsatt är kommunens ansvar.

Överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn med uppehållstillstånd

Av förarbetena³⁸ till lagändringen den 1 juli 2006 framgår att det är önskvärt att en kommun som tecknat överenskommelse om mottagande av asylsökande ensamkommande barn även tecknar en överenskommelse om flyktingmottagande.

En kommun kan, oavsett om man tecknat en överenskommelse om flyktingmottagande eller inte, teckna en särskild överenskommelse om att tillhandahålla ett visst antal boendeplatser för ensamkommande barn med uppehållstillstånd.⁴⁰

³⁴ 1 a § förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. och 22 § förordning (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m., ErsF eller 30 § förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utläningar, NyErsF

³⁵ 3 § andra stycket LMA

³⁶ 2 kap 2 § SoL

³⁷ 7 b § förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

³⁸ Prop. 2005/06:46 s. 42

³⁹ 1 § förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. (ErsF), samt från år 2011 2 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utläningar (NyErsF)

⁴⁰ 22 § (1990:927) eller 30 § (2010:1122)

Ersättningar

Kommuner får statlig ersättning för mottagande av ensamkommande barn såväl under tiden de är asylsökande som tiden efteråt för de som fått uppehållstillstånd. Landstingen får statlig ersättning för hälso- och sjukvård samt tandvård för asylsökande.⁴¹ Landstingen kan även få statlig ersättning för viss hälso- och sjukvård för personer med uppehållstillstånd.⁴² Ersättningarna administreras av Migrationsverket.

Ensamkommande asylsökande barn Ersättning till kommuner med överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn

Denna ersättning ska underlätta mottagandet samt öka kvaliteten på mottagandet.

- Årlig ersättning om 500 000 kronor för ett kalenderår.⁴³

Ersättning till kommuner som dessutom har en överenskommelse om att tillhandahålla boendeplatser som avses i 2 § andra stycket LMA

Dessa ersättningar ska täcka kostnaderna för att tillhandahålla boendeplatserna dvs. personal, kost, logi samt omvårdnad etc.

- Ersättning per överkommen plats.⁴⁴
  - 1 600 kronor per dygn för varje överkommen plats.
  - Därutöver 300 kronor per dygn för varje belagd plats.

Ersättningarna kan också avse de som har fyllt 18 men inte 21 år, under förutsättning att vården påbörjats före 18 års ålder.

Ersättning till samtliga kommuner, oavsett om överenskommelse tecknats eller inte

- Ersättning för faktiska kostnader för boende och omvårdnad i:⁴⁵
  - tillfälligt boende i kommun där Migrationsverket har ansökningsenheter
  - anvisad kommuns boende (utöver avtalade platser), t.ex. för boende i familjehem, grupphem/institution eller vid behov behandlingshem.⁴⁶

Dessa ersättningar avser även de som har fyllt 18 år men inte 21 år, under förutsättning att vården påbörjats före 18 års ålder.

- Ersättning för transport av ensamkommande barn till den anvisade kommunen.⁴⁷
- Ersättning för anvisad kommuns utredning av ensamkommande barn⁴⁸ utgår med:⁴⁹
  - 39 000 kronor per barn vid placering i familjehem
  - 31 000 kronor per barn vid placering i hem för vård eller boende, dvs. grupphem eller institution.
- Ersättning för faktiska kostnader för god man.⁵⁰
- En kommun kan även ansöka om ersättning för betydande extraordinära kostnader som kommunen haft för ensamkommande barn.⁵¹

---

⁴¹ Förordningen (1996:1357), om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande.

⁴² 34-35 §§ förordningen (1990:927), ErsF samt 33-34 §§ förordningen (2010:1122), NyErsF

⁴³ 1 b § förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

⁴⁴ 7 b § förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

⁴⁵ 7 § förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

⁴⁶ 7 § förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

⁴⁷ 4 § förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

⁴⁸ 11 § kap 1 och 2 §§ SoL.

⁴⁹ 7 a § förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

⁵⁰ 8 § förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

⁵¹ 11 § förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

Ersättning till kommuner för samtliga asylsökande barn

- Ersättning för skolverksamhet, avser samtliga asylsökande barn i Sverige.
- Schablonersättning för barnets skolgång:⁵²
  - 30 500 kronor per elev och år i förskoleklass
  - 59 600 kronor per elev och år i grundskola etc.
  - 67 600 kronor per elev och år i gymnasieskola etc.
- Ersättning för extra kostnader för elever med särskilda behov och för andra extraordinära kostnader för skolverksamhet.⁵³
- Under maj månad utgår en årlig ersättning för stödinsatser av förebyggande karaktär enligt SoL till samtliga kommuner i vilka det den 30 april finns asylsökande under 18 år registrerade hos Migrationsverket. Det totala ersättningsbeloppet är 50 miljoner kronor och fördelas enligt följande.⁵⁴
  - 5 miljoner kronor delas mellan berörda kommuner
  - 45 miljoner kronor delas med antalet registrerade barn, vilka sedan genererar ett sammanlagt belopp till berörda kommuner.

Ersättning till landsting år 2011

- Kvartalsersättning för hälso- och sjukvård⁵⁵
  - 3 440 kronor för utlänningar i åldern 0-18 år
  - 4 075 kronor för utlänningar i åldern 19-60 år
  - 2 000 kronor för genomförd hälsoundersökning.⁵⁶

Ensamkommande barn med uppehållstillstånd

Ersättning till kommuner för mottagande av ensamkommande barn med uppehållstillstånd

Enligt 2 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. (ErsF) ska länsstyrelsen träffa överenskommelser med kommuner om mottagande av skyddsbehövande och andra utlänningar som anges i 5 §. Sådana överenskommelser inkluderar även ensamkommande barn som får uppehållstillstånd. Alla kommuner som har en sådan överenskommelse har rätt till:

- en årlig grundersättning som för närvarande (2011) uppgår till 568 200 kronor.⁵⁷

---

⁵² 5 § Förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

⁵³ 5 § Förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

⁵⁴ 11a § Förordning (2002:1118) om statlig ersättning...

---

⁵⁵ 6 § Förordning (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande

⁵⁶ 6a § Förordning (1996:1357) om statlig ersättning...

⁵⁷ 2 och 9 §§ NyErsF (2010:1122)

Kommuner som tar emot flyktingar eller vissa andra utlänningar för bosättning har även rätt till schablonersättning oavsett om någon överenskommelse om mottagande träffats med länsstyrelsen. För barn och ungdomar utgår schablonersättning år 2011 med:

- 80 000 kronor för person under 20 år
- 80 000 kronor för personer från 20 till och med 64 år⁵⁸ om de tas emot i kommunen tidigast den 1 december 2010, eller med:
  - 116 300 kronor för person under 16 år
  - 189 400 kronor för personer från 16 till och med 64 år⁵⁹ om de togs emot i kommunen före den 1 december 2010.

Kommuner som från den 1 december 2010 och framåt tar emot ensamkommande barn och ungdomar med uppehållstillstånd, har rätt till en schabloniserad ersättning på 30 000 kronor. Beloppet är tänkt att täcka kommunens kostnader för god man och särskilda kostnader inom socialtjänsten för ensamkommande barn. Ersättningen betalas ut en gång per person utan ansökan.⁶⁰

Ersättning till kommuner med en överenskommelse om att tillhandahålla boendeplatser för ensamkommande barn med uppehållstillstånd

Dessa ersättningar ska täcka kostnaderna för att tillhandahålla boendeplatserna, dvs. personal, kost, logi samt omvårdnad etc.

- Ersättning per överenskommen plats utgår i likhet med de för asylsökande ensamkommande barn med:⁶¹
  - 1 600 kronor per dygn för varje överenskommen plats
  - därutöver 300 kronor per dygn för varje belagd plats.
- Ersättningarna avser även de som har fyllt 18 år men inte 21 år, under förutsättning att vården påbörjats före 18 års ålder⁶²

Ersättning till kommuner för omhändertagande av ensamkommande barn med uppehållstillstånd som inte belägger en plats

- Faktiska kostnader för vård i annat hem än barnets eget som ges med stöd av SoL eller lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).⁶³
- Om vårdsnaden av ett barn flyttats över till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare som barnet är familjehemsplacerad hos och kommunen med stöd av 6 kap. 11 § SoL betalar ersättning till dessa vårdnadshavare, lämnas skälig ersättning för kommunens kostnader för sådan ersättning.⁶⁴
- Ersättning lämnas också för vård av den som har fyllt 18 år men inte 21 år, under förutsättning att vården påbörjats före 18 års ålder.⁶⁵

---

⁵⁸ 5 och 11 § NyErsF

⁵⁹ 3 och 10 §§ ErsF

⁶⁰ 31 § NyErsF

⁶¹ 22 § ErsF samt 30 § NyErsF

⁶² 21 § ErsF

⁶³ 3 och 21 §§ ErsF samt 5 och 29 §§ NyErsF

⁶⁴ 21 § ErsF samt 29 § NyErsF

⁶⁵ 21 § ErsF samt 28 § NyErsF

Annan ersättning som en kommun kan ansöka om avseende personer med uppehållstillstånd

En kommun kan även ansöka om ersättning för kostnader avseende vissa insatser till funktionshindrade och hälso- och sjukvård.⁶⁶

För ungdomar som togs emot i en kommun tidigast den 1 december 2010, kan kommunen söka ersättning för sådant ekonomiskt bistånd som utgör försörjningsstöd⁶⁷. Ersättning kan lämnas för ungdom som:

1. har fyllt 18 men inte 21 år,
2. saknar föräldrar här i landet,
3. går i gymnasieskola, och
4. inte längre är föremål för vård i annat hem än deras eget som ges med stöd av SoL eller LVU.

Ersättning till landsting år 2011

- Ersättning för varaktigt vårdbehov⁶⁸
  - Kostnad minst 60 000 kronor under en 12-månadersperiod
- Ersättning för genomförd hälsoundersökning⁶⁹
  - 2 000 kronor.

Rätten att ansöka om ersättning för kostnader relaterade till ensamkommande barn bortfaller om barnet blir svensk medborgare eller återförenas med sin familj.

---

⁶⁶ 20a-20d §§ ErsF samt 24-27 §§ NyErsF

⁶⁷ 20 § NyErsF

---

⁶⁸ 34 § ErsF samt 33 § NyErsF

⁶⁹ 35 § ErsF, samt 34 § NyErsF

Lagar och förordningar m.m. som gäller ensamkommande barn

SFS 1994:137 Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)

SFS 2001:453 Socialtjänstlagen (SoL)

SFS 2005:429 Lag om god man för ensamkommande barn

SFS 2008:344 Lag om hälso- och sjukvård åt asylsökande m. fl.

SFS 1990:927 Förordning om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. (ErsF)

SFS 1994:361 Förordning om mottagande av asylsökande m. fl. (FMA)

SFS 1996:1357 Förordning om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande

SFS 2001:937 Socialtjänstförordningen

SFS 2001:976 Förordning om utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg för asylsökande barn m.fl.

Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar (NyErsF)

Proposition 2005/06:46 om mottagande av ensamkommande barn

Proposition 2004/05:136 Stärkt skydd för ensamkommande barn

<http://ensamkommandebarn.skl.se>

Skolverket

